

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
katedra občanského práva
doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
oponent

P O S U D E K

diplomové práce Veroniky Pečenkové
Postavení dědické smlouvy v rámci dědických titulů

Dědické právo se v posledních letech dostává stále více do popředí pozornosti studentů, kteří sepisují své diplomové práce. To je vcelku přirozené, neboť jde o oblast práva z hlediska praxe významnou a v nejednom ohledu k literárnímu zpracování atraktivní. Jistou nevýhodou představuje skutečnost, že z teoretického hlediska toho lze v této sféře relativně málo odhalit, jakkoli nejen interpretačních, ale i legislativních problémů tu nacházíme velmi mnoho. Přitom jestli toto konstatování platí obecně, platí obzvlášť o problematice dědické smlouvy. Zabývat se dědickou smlouvou je tedy koneckonců záslužné, je to však současně značně obtížné a do určité míry i rizikové.

Začnu-li - ze svého hlediska netradičně - spíše kritickým pohledem, dopad naznačeného rizika se v posuzované práci projevuje částečně v tom, že její obsah ne zcela odpovídá jejímu názvu, neboť vlastní materie dědické smlouvy zaujímá přibližně jen polovinu toho, co bylo sepsáno, a nejde jen o „postavení“ dědické smlouvy v rámci dědických titulů. Patrně by tedy byl na místě spíše nadpis „Dědické tituly se zvláštním zaměřením na dědickou smlouvu“. Tomu by pak i přílehavěji odpovídalo systematické uspořádání celé práce, kterému - zase ovšem až na rubriky - obecně není mnoho co vytýkat. Podává se obecný přehled o historickém vývoji, popisují se intestátní dědická posloupnost, jakož i závěť a obecné výklady o dědické smlouvě jsou následně doplněny výklady o náležitostech dědické smlouvy, byť v tomto rámci se řeší (samozřejmě správně) též některé otázky vykračující za hranice striktně pojatých náležitostí dané smlouvy. Mám-li kritizovat na obecné úrovni ještě formální stránku, trochu vadí, že se některé výklady v práci opakují a že při citaci kolektivních prací ne vždy lze identifikovat skutečného autora, jehož myšlenky se uvádějí (což ovšem představuje neduh, který se vyskytuje v mnoha pracích a často i v mnohem větším rozsahu).

Celkové obecné hodnocení práce ovšem vyznívá výrazně odlišně od právě uvedených kritických připomínek. Předně platí, že podaná pojednání jsou obecně vesměs správná, důsledná a zasvěcená, a to samozřejmě včetně pojednání o dědické smlouvě. Sympatické je, že autorka upozorňuje na sociologický poznotek velmi nízkého výskytu reálně uzavíraných dědických smluv, i když příčiny toho jsou zřejmě širší než skutečnost, že se dědická smlouva „vrátila“ do našeho práva po mnoha letech teprve v roce

2014 (vše na str. 39 až 40). Leccos z toho ostatně vyplývá z výkladů podaných na jiných místech práce, ať již je to „Falcidiova kvarta“, resp. další omezení podle § 1585 odst. 2 OZ, případná nemožnost odmítnout dědictví aj. (V této souvislosti, jakož i v souvislosti se správně v práci uvedenými výkladovými problémy se dokonce nabízí otázka vůbec praktičnosti daného institutu, popřípadě alespoň otázka kvality jeho aktuálního legislativního zpracování, aniž ovšem lze autorce, jakožto studentce píšící diplomovou práci, absenci položení této otázky jakkoli vytýkat.) Z obsahového hlediska speciálně zasluhuje vyzdvihnout nesnadné pojednání o mezinárodním právu soukromém, z něhož sice vyplývá, že lidově řečeno „všechno může být jinak“, jehož opomenutí by však hodnotu práce snižovalo. Vysoké kvality práce pak vyplývají mimo jiné též z toho, že autorka pracuje se značně nadstandardním okruhem pramenů, v nichž se spolehlivě orientuje.

Pokud jde o jednotlivosti, není toho mnoho k připomínce a nejde ani o nic závažného. Pouze tedy (téměř doslova) jen pár poznámek. Slovní obrat „osoba s právní osobností (str. 24) je nepochybně pleonasmus. V souvislosti s tím je jinak správné tvrzení, že za dědice lze povolovat pouze osobu, vhodné upozornit na poněkud neobvyklé nicméně platné ustanovení § 17 odst. 2 OZ. Konečně k „doporučení“ autorky uzavírat postoupení dědické smlouvy ve formě veřejné listiny lze uvést, že Dvořákův výklad ustanovení § 564 OZ (opomíjející možnost extenzivní interpretace) se zdá být diskutabilní, v důsledku čehož je možné uvedenou formu požadovat dokonce kategoričtěji, tedy netoliko jako pouhé doporučení.

Obsah všech mých shora formulovaných připomínek zřetelně naznačuje, jaký význam jim je třeba přisuzovat a jak celkově hodnotit předloženou práci. Jednoznačně tedy shrnuji, že jde o práci, která přesvědčivě ukazuje jak to, že si její autorka osvojila rozsáhlé poznatky o zpracovávané látce, tak i to, že získala nadstandardní schopnost tyto poznatky velmi kultivovaným způsobem prezentovat. Jinými slovy řečeno, předložila práci, která je nepochybně nadprůměrná a která nejen splňuje, ale mnohdy i překračuje požadavky, jež lze na ni jako na diplomovou práci klást. V důsledku toho doporučuji, aby práce byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 8. května 2024

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.